

ДЫФЕРЭНЦАВАНАЕ НАВУЧАННЕ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ НА ЁРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ І ЛІТАРАТУРНАГА ЧЫТАННЯ

Сіманюк К.А.,

студэнтка 4 курса БрДУ імя А.С. Пушкіна, г. Брэст, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Канцавая Г.М., канд. філал. навук, дацэнт

Перад сучаснай пачатковай школай стаіць задача не проста навучыць дзіця чытаць, пісаць, лічыць, а навучыць вучыцца, сфарміраваць здольнасць вучыцца ўсё жыццё, развіваць пазнавальныя і творчыя магчымасці вучняў, выхоўваць асобу.

Адным са шляхоў развіцця пазнавальнай актыўнасці малодшых школьнікаў з’яўляецца тэхналогія дыферэнцаванага навучання, “якая дазваляе прымаць паду вагу як псіхалагічныя асаблівасці, так і здольнасці да навучання кожнага дзіцяці” [1, с. 164].

Мэта працы – выявіць магчымасці выкарыстання дыферэнцаванага навучання малодшых школьнікаў на ўроках беларускай мовы і літаратурнага чытання.

Матэрыял і метады. У нашым даследаванні выкарыстаны метады вывучэння навукова-метадычнай літаратуры па праблеме даследавання, метады аналізу, сістэматызацыі і абагульнення, метады педагагічнага назірання за адукацыйным працэсам.

Вынікі і іх абмеркаванне. Дыферэнцаванае навучанне ўяўляе сабой форму падзелу класа на параўнальна аднолькавыя па ўзроўні навучальнасці групы. Пры арганізацыі дыферэнцаванага навучання можна выкарыстоўваць дыферэнцыяцыю вучэбных заданняў па ўзроўні цяжкасці. Кожны вучань у гэтым выпадку атрымлівае магчымасць выконваць любое заданне. Пры дыферэнцыяцыі можна выкарыстоўваць групавую працу. У кожнай групы сваё заданне, але ўсе заданні накіраваны на дасягненне адной мэты.

Пры выкарыстанні ў адукацыйным працэсе дыферэнцаванага падыходу вучні дзеляцца на тры групы па паспяховасці (дзеці пра гэта не ведаюць): “мысліцелі” (моцныя), “даследчыкі” (сярэдня) і “адкрывальнікі” (слабыя). Праца ў групах дае адчувальны вынік: кожны можа выказаць сваё меркаванне, актыўна ўдзельнічаць у рашэнні вучэбных задач у адпаведнасці са сваімі магчымасцямі. Слабыя вучні спрабуюць цягнуцца за моцнымі, становяцца больш раскаванымі і рашучымі, свабодна фармулююць пытанні і вывады.

На ўроках можна выкарыстоўваць розныя спосабы дыферэнцыяцыі. Яны прадугледжваюць дыферэнцыяцыю зместу вучэбных заданняў па ўзроўні аб’ёму, складанасці, цяжкасці і творчасці.

Дыферэнцыяцыя вучэбных задач па аб’ёме вучэбнага матэрыялу прадугледжвае, што вучні 1-й і 2-й груп выконваюць, акрамя асноўнага, яшчэ і дадатковае заданне, аналагічнае асноўнаму, ці “больш цяжкія або творчыя заданні” [2, с. 28].

Дыферэнцыяцыя заданняў па ўзроўні складанасці прадугледжвае наступныя віды ўскладнення заданняў для найбольш падрыхтаваных вучняў: ускладненне матэрыялу (напрыклад, выпісаць з тэксту назоўнікі – 1 група (“адкрывальнікі”), выпісаць з тэксту назоўнікі і абазначыць лік – 2 група (“даследчыкі”), выпісаць з тэксту назоўнікі, абазначыць лік і падкрэсліць арфаграму “о, э – а ў корані слова” – 3 група (“мысліцелі”).

Дыферэнцыяцыя вучэбных заданняў па ўзроўні творчасці прадугледжвае адрозненні ў характары пазнавальнай дзейнасці малодшых школьнікаў, якая можа быць рэпрадуктыўнай або прадуктыўнай (творчай). Рэпрадуктыўныя заданні даюцца часцей за ўсё вучням 1 групы. Вучням з сярэднім і высокім узроўнем навучальнасці даюцца прадуктыўныя (творчыя) заданні. Да прадуктыўных заданняў адносяцца практыкаванні, якія адрозніваюцца ад стандартных: самастойнае складанне заданняў да тэксту, запіс уласных прыкладаў з вывучанай арфаграмай, складанне крыжаванак, загадак на слоўнікавыя словы, складанне словазлучэнняў, сказаў, тэкстаў на вывучаныя правілы.

Напрыклад, на ўроку літаратурнага чытання пры знаёмстве з новым творам падчас прывядзення слоўнікавай працы можна прапанаваць наступныя заданні (па ўзроўні творчасці): 1 узровень – прачытай казку і падкрэслі незразумелыя словы; 2 узровень – прачытай казку і растлумач незразумелыя словы; 3 узровень – прачытай казку і складзі сказы з незразумелымі словамі.

Дыферэнцаваны падыход можна выкарыстоўваць і на такім этапе ўрока, як дамашняе заданне: 1 узровень – заданне ўніверсальнага характару (прызначана для ўсіх); 2 узровень – творчае заданне; 3 узровень – заданне пошукавага характару (па выбары). Для моцных дзяцей можна даваць творчыя рознаўзроўневыя заданні: 1 група – перакажы казку; 2 група – перакажы казку ад імя аднаго з герояў; 3 група – перакажы казку сцісла, зрабі ілюстрацыю да эпізода, які спадабаўся.

У выніку выкарыстання на ўроках беларускай мовы і літаратурнага чытання дыферэнцаваных заданняў моцныя вучні зацвярджаюцца ў сваіх здольнасцях, а слабыя атрымліваюць магчымасць адчуваць поспех у навучанні.

Пры правільна арганізаваным адукацыйным працэсе павышаецца паспяховасць вучняў, што сведчыць пра рост іх вучэбных магчымасцяў.

Заклучэнне. Такім чынам, выкарыстанне дыферэнцаванага падыходу ў навучанні малодшых школьнікаў садзейнічае павышэнню матывацыі вучняў, рэалізацыі жадання моцных школьнікаў больш хутка і глыбока рухацца ў навучанні. Кожны школьнік мае магчымасць вучыцца на ўзроўні сваіх магчымасцяў і здольнасцяў.

1. Суворова, Г. Ф. Как продуктивно использовать дифференцированное обучение? [Электронный ресурс] / Г. Ф. Суворова // Народное образование. – 2015. – № 5. – С. 164–171. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/kak-produktivno-ispolzovat-differentsirovannoe-obuchenie>. – Дата доступа: 23.03.2023.

2. Кургина, Н. И. Дифференцированный подход в начальном обучении / Н. И. Кургина // Нач. шк. – 2016. – № 10. – С. 27–30.

СПЕЦИФИКА ИЗУЧЕНИЯ ВОПРОСОВ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКОГО СОДЕРЖАНИЯ НА РАЗНЫХ УРОВНЯХ И ЭТАПАХ ОСВОЕНИЯ ХИМИИ

Солохо Д.С., Кулешова А.В.,

студентки 4 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Борисевич И.С., канд. пед. наук, доцент

В соответствии с программой учебного предмета «Химия» сложные вопросы физико-химического содержания, связанные с энергетикой химических реакций, со скоростными закономерностями их протекания, с характеристикой обратимых процессов и химического равновесия, с превращением химической энергии в электрическую и наоборот, рассматриваются в основном в 11 классе в теме «Химические реакции». Однако, проведенный анализ олимпиадных заданий по химии показал, что информация из вышеперечисленных тем необходима участникам олимпиады уже в 9 классе и объем знаний, получаемых на базовом и повышенном уровне, является недостаточным [1]. Следовательно, в процессе подготовки учащихся к олимпиадам различного уровня учитель должен принимать во внимание эти моменты и знакомить с вопросами физико-химического содержания в 9 классе, а в 10 и 11 классах актуализировать знания и более глубоко осваивать эти вопросы в ходе решения задач.

Также необходимо отметить, что изучение вопросов физико-химического содержания имеет свою специфику в профильных классах педагогической направленности, где уделяется внимание формированию первоначальных химико-методических компетенций, таких как умение составлять алгоритмы решения задач, демонстрировать химические опыты под руководством учителя, подбирать видеоматериалы по изучаемой теме, составлять тестовые проверочные задания [2].